

הקשר בין עומס וסיכון לבין בריאות נפשית בקרב עובדי סיעוד ביתי

זיו קרני-אפרתי,¹ יובל פלגי,¹ לי גרינבלט-קימרון,² נעים שחאדה,³ אהוד בודנר⁴

רקע

• עובדי סיעוד ביתי מטפלים בזקנים זכאי חוק סיעוד (1986) בביתם. עבודתם נעשית במרחק פיזי קצר המעלה את הסיכון להדבקה או הידבקות בקורונה.

• בתחילת מגפת הקורונה חל שינוי בשני מדדים המשפיעים על בריאותם הנפשית של עובדי סיעוד ביתי: **רמת הסיכון ועומס הטיפול.**

• החשש היה ששינוי במדדים אלו יגרום לנשירת העובדים ונטישת הזקנים דווקא כשהם זקוקים לסיוע רב.

רציונאל המחקר:

מחד, עלייה ברמת הסיכון ובעומס הטיפול תתבטא ביותר דאגות בריאות, ובעליה ברמת החרדה והדיכאון.

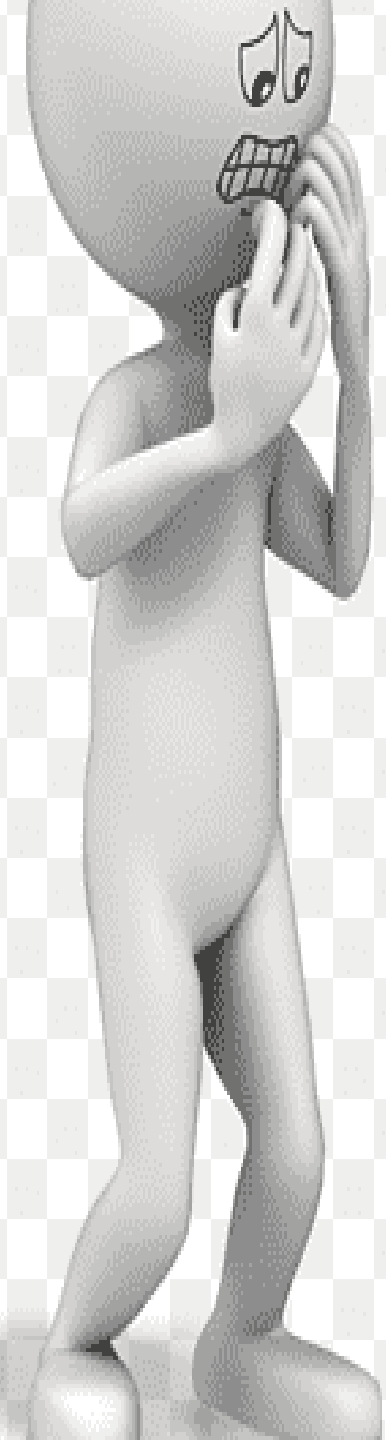
מאידך, גיל סובייקטיבי צעיר ובריאות סובייקטיבית טובה עשויים לשמש כמגן פסיכולוגי עבור עובדי הסיעוד.

מטרות המחקר:

1. לבחון את הקשר בין דאגות בריאות, בריאות סובייקטיבית, חרדה ודיכאון.

2. לבחון האם וכיצד גיל סובייקטיבי ועומס טיפול משפיעים על קשר זה.

שיטות

אישור אתיקה (0520) מאוניברסיטת בר אילן. הנתונים נאספו במאי-יוני 2020.

השאלון המקוון שנשלח לקבוצות WhatsApp של העובדים
(בעברית, ערבית, רוסית ואנגלית) כלל את המשתנים הבאים:

דמוגרפיה (גיל, מין, השכלה, מצב משפחתי).

השתייכות לקבוצת הסיכון

חשיפה לקורונה

עומס טיפול

דאגות בריאות

בריאות סובייקטיבית

גיל סובייקטיבי

בריאות נפשית (חרדה ו-דיכאון)

המשתתפים/ות

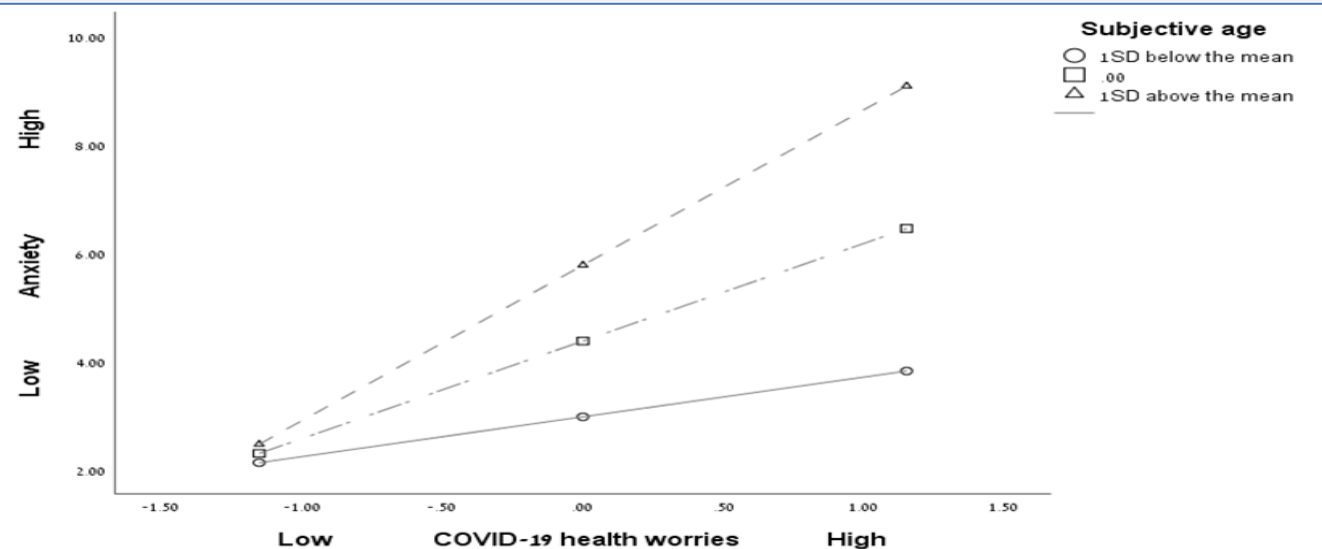
- 388 עובדי/ות בארגוני סיעוד מרחבי הארץ.
- **גיל ממוצע** $47.7(\pm 13.8)$ שנים.
- **נשים** 92%
- **נשואים/ות** או **חיים/ות** בזוגיות. 59%
- עם **השכלה** על תיכונית. 51.0%
- ללא **מחלה כרונית**. 80.5%
- **טרם נחשפו לקורונה** מקרוב. 59.8%
- עם **עומס טיפול** גבוה מהממוצע. 45.5%
- עם **גיל סובייקטיבי** מבוגר. 6.6%
- עם **בריאות סובייקטיבית** "לא טובה-בכלל לא טובה". 8.2%
- עם **דאגות בריאות** ברמה הגבוהה ביותר. 24.2%
- עם **חרדה** ברמה קלינית. 17.8%
- עם **דיכאון** ברמה קלינית. 8.6%

ממצאי מודל 1: גיל סובייקטיבי ממתן את הקשר בין דאגות בריאות לחרדה

Karni-Efrati, Z., Palgi, Y., Greenblat-Kimron, L. Bodner, E.(2022). Subjective age moderates the association between COVID-19 health worries and generalized anxiety symptoms among formal caregivers. *Journal of Stress, Trauma, Anxiety and Resilience*.

הקשר בין דאגות בריאות לבין חרדה,
היה חזק כמעט פי 4 בעובדות סיעוד
עם גיל סובייקטיבי מבוגר לעומת עובדות
עם גיל סובייקטיבי צעיר.

ממצאי מודל 2: גיל סובייקטיבי ממתן את הקשר בין בריאות סובייקטיבית לחרדה ודיכאון.

קרני-אפרתי, ז', פלגי, יי, שחאדה נ' (2020). בין הפטיש לסדן: האם גיל סובייקטיבי ממתן את הקשר בין בריאות סובייקטיבית לבריאות נפשית בעת מגפת הקורונה? גרונטולוגיה וגריאטריה, מ"ז (3-4), 109-129

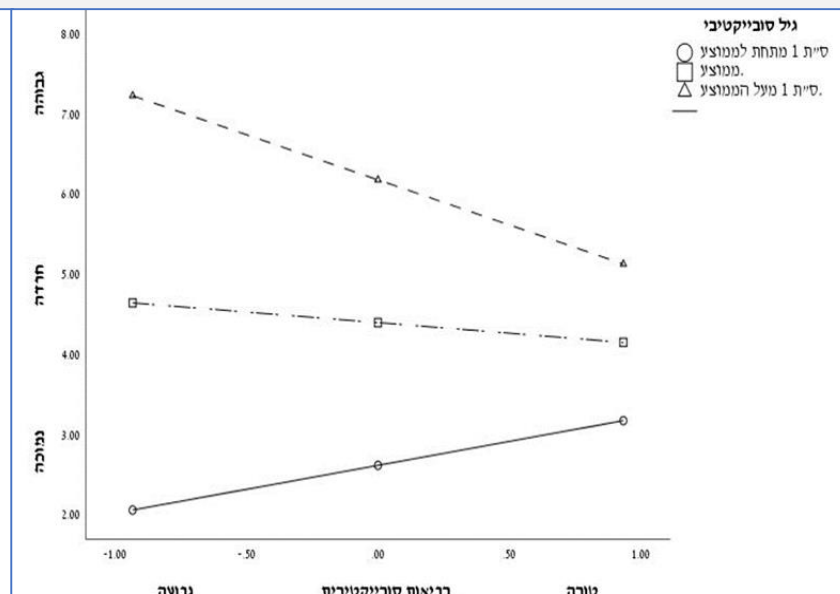
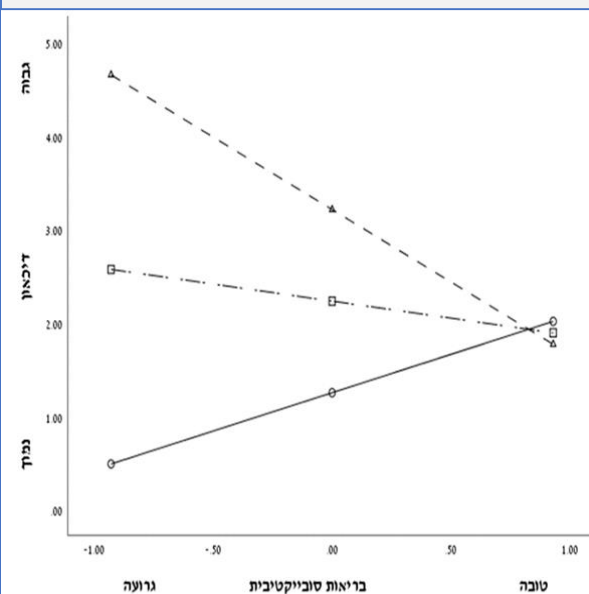

הקשר בין בריאות סובייקטיבית גרועה

לבין חרדה ולבין דיכאון, היה חזק פי 2 בעובדות סיעוד

עם גיל סובייקטיבי מבוגר,

בהשוואה לעובדות עם גיל סובייקטיבי צעיר.

ממצאי מודל 3: עומס טיפול ממתן את הקשר בין חרדה לדיכאון.

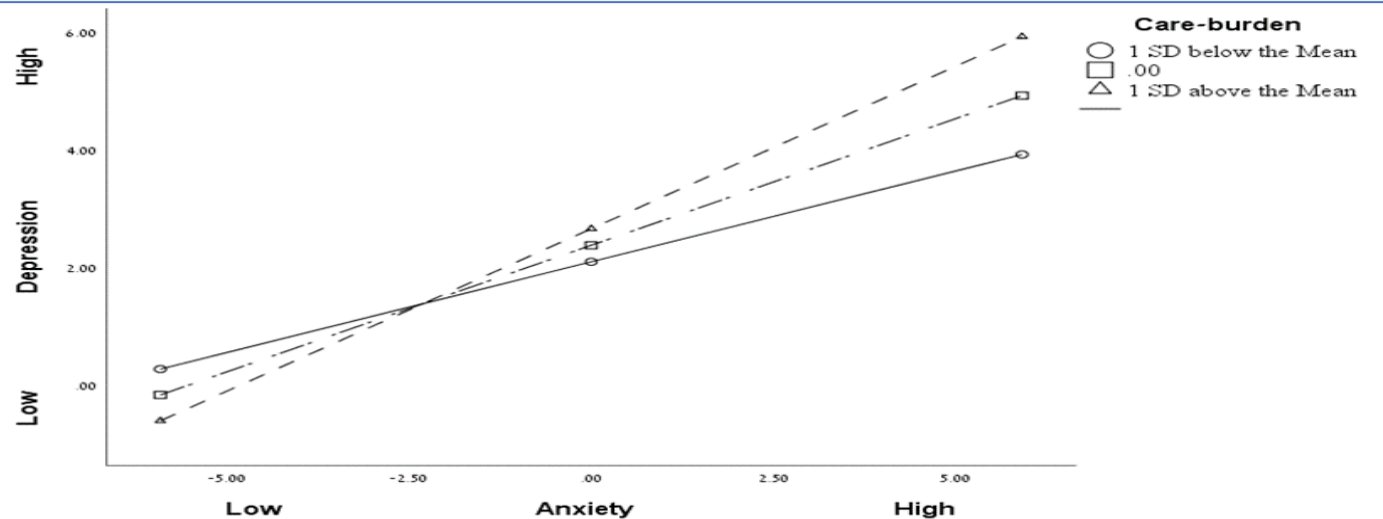
Karni-Efrati, Z., Palgi, Y., Greenblat-Kimron, L., & Bodner, E. (2022). The moderating effect of care-burden on formal caregiver's mental health during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Older People Nursing*

הקשר בין חרדה לדיכאון היה חזק פי 2

בעובדות סיעוד עם עומס טיפול גבוה מהמוצע,

בהשוואה לעובדות עם עומס טיפול נמוך מהמוצע.

סיכום הממצאים

עובדי סיעוד ביתי עם השכלה נמוכה, רמת דאגות בריאות גבוהה, בריאות סובייקטיבית גרועה וגיל סובייקטיבי מבוגר בסיכון מוגבר לפתח חרדה בעת הקורונה.

עובדי סיעוד ביתי עם מחלה כרונית, חרדה גבוהה, בריאות סובייקטיבית גרועה, גיל סובייקטיבי מבוגר ועומס טיפול גבוה בסיכון מוגבר לפתח דיכאון בעת הקורונה.

מסקנות והמלצות

עובדים עם השכלה נמוכה, תחלואה כרונית, הרבה דאגות בריאות ובריאות סובייקטיבית גרועה, בסיכון מוגבר לפתח חרדה ודיכאון.

בעת עליה ברמת הסיכון התעסוקתי ובעומס הטיפול, הקשר בין משתנים אלו חזק יותר בעובדים עם גיל סובייקטיבי מבוגר.

עם עליית רמת הסיכון, הומלץ לצמצם את עומס הטיפול וליישם התערבויות ממוקדות בתפיסות גיל ובריאות, לשיפור מצב הבריאות הנפשית בקרב עובדי הסיעוד הביתי.

תודה רבה

לתגובות ושיתופי פעולה:

Ziv.E@OSH.org.il

1. קרני-אפרתי, ז', פלגי, י', שחאדה נ'. (2020). בין הפטיש לסדן: האם גיל סובייקטיבי ממתן את הקשר בין בריאות סובייקטיבית לבריאות נפשית בעת מגפת הקורונה? *גרונטולוגיה וגריאטריה*, מ"ז (3-4), 109-129
2. Karni-Efrati, Z., Palgi, Y., Greenblat-Kimron, L. Bodner, E.(2022).Subjective age moderates the association between COVID-19 health worries and generalized anxiety symptoms among formal caregivers. *Journal of Stress, Trauma, Anxiety and Resilience*.
3. Karni-Efrati, Z., Palgi, Y., Greenblat-Kimron, L., & Bodner, E.(2022). The moderating effect of care-burden on formal caregiver's mental health during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Older People Nursing*